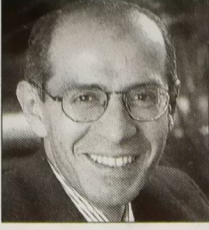

Galeri Nev, çağdaş sanat ve 'müzekitap'

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

O nlar, yani Galeri Nev'in iki kurucusu, Ali Altun'la Haldun Dostoğlu, ne zaman tanıştığımızı eminim hatırlamazlar. Oysa benim dün gibi aklımda. Dostum Mehmet Güteryüz, 1985 sonlarında Galeri Tanbay'da açtığı sergiyi toplamak için Ankara'ya gelmişti. Bu iki kişinin resmiyle ilgilendiğini ve bir sergisini yapmak istediklerini, kendisini yemeğe davet ettiklerini söyledi. Sonradan neredeyse kapı komşum olacak, o zamanki adıyla 'Villa Pizza'da yenen o yemeğe ben de katıldım. İki nazik, mutlaka bir şey yapacaklarını belli eden, o güne kadar da pek alışkın olmadığımız birkaç özenli sergi açmış olan adamı orada tanıdım. Yemeğin ardından yıllar sonra terk edecekleri galeriye bizi içki içmeye götürdüler. Mehmet bir süre sonra da orada bir sergi açtı. Galeri Nev'in, 15. yıldönümü maksadıyla henüz yayımladığı, iki görkemli ciltten oluşan, 'müzekitap' diye nitelendirdikleri '1950-2000: Türkiye'de Çağdaş Sanat' isimli kitapta tarihini okuyorum: 24 Ekim 1986.

O günden bu yana geçen zaman Galeri Nev'in yani Türkiye'deki çağdaş sanatın gelişmesinde bir dönemin tarihidir. Ben onun yalnız tanığı değil biraz müdahili de oldum. Bu, çağdaş sanatı ayakta tutacak bir sanatçı-eleştirmen - tüketici, yani koleksiyoncu-galeri-müze üçgeni oluşturmanın ne derece çileli bir iş olduğunu gösteren bir tarihtir. Belki Galeri Nev bu çabada yalnız değildir ama hiç şüphesiz en önde gelen kurumlardan birisidir. Bu niteliği kazanmasındaki en önemli neden ise yaptığı işin arkasına düşünsel bir destek yerleştirmesidir. Daima yenilikçi olmuş, yayıncılığı galericilikle birlikte götürmüş, toplumsal-tarihsel bir bellek oluşturmayı hedef seçmiştir. Eldeki kitap bu sürecin şimdilik son halkasıdır.

Bu 'müzekitap' Türkiye'de çağdaş görsel sanatın son elli yıllık tarihini 2000 röpröduksiyonu yan yana getirerek tartışmaya açıyor. Galeri Nev, bu yapıtları bir şey dayatmadan kendisinde açılmış sergilerin neredeyse bir dökümü olarak sunuyor. Fakat, kitabı izleyenler, Ali Artun'un yazdığı önsözde de belirttiği gibi, fotoğraf-sanat yapıtı-müze ilişkisi içinde yeni kurgulamalara gidebilecek ve o tarihi yeniden üretebilecektir. Bu anlayış, gene Artun'un vurguladığı üzere, ilk kez Andre Malraux'nun bir önermesinden doğmuştur. Malraux, sanat yapıtı röpröduksiyonlarının bize müzelerin işlevinden daha farklı olanaklar sunacağını öngörüyordu.

Fotoğrafla önceden görülmeyen ayrıntıyı saptayabiliriz. O ayrıntılara dayanarak fark etmemiş olduğumuz yani gerçeklikleri yakalayabiliriz. Bu 'hayali müze' ile çağlar, üsluplar, yaklaşımlar arasında yeni ilişkiler bulabilir, öylelikle de yeni bir sanat tarihi yaratabiliriz.

Türkiye'de buna özellikle ihtiyaç var. Çünkü, Türkiye hâlâ bir müzeye sahip değil. Müze kurma arayışları arkaik anlayışlarla iç içe geçmiş durumda. Sanatın tarihini hiç yazmadık. Yakın tarihin bir arşivi yok. Performans, enstalasyon gibi varlıkları belli 'an'a bağlı yapıtlar (işlev ve anlamları o olsa da) büsbütün ortadan kalkıyor. Modernite sonrası ya da çağdaş sanatı tartışırken henüz modern sanatımızın ne olduğunu bilmiyoruz. Üsluplar, tercihler, zihniyetler bütünüyle yabancımız...

'Müzekitap', bu olmayan tarihi kişinin kendisinin kurması ve sanat yapıtı üretiminin en önemli gerçeği olan 'eklemlenme' bilincinin oluşması için büyük bir olanaktır. Tarihten tarihin sonuna geline bir dönemde başka bir şey değilse de bu kitap tarihin kendisine tanıklığıdır. Türk modernizmi ise ancak bu kitaba baktıktan sonra anlaşılacaktır.